

Motion till riksdagen

1988/89:Sf251

av Claes Roxbergh m.fl. (mp)

Föräldraförsäkringen

Vi har idag ett samhälle som alltför mycket anpassat sig efter de vuxnas krav och intressen. Barn och ungdom åsidosätts alltför ofta och har svårt att hävda sig gentemot andra intressegrupper.

Den strukturomvandling och inflyttning till storstäderna som skett har inte varit svaret vare sig på barnens eller de vuxnas behov. Med strukturomvandlingen har människors sociala förankring blivit sämre, man har i många fall förlorat kontakt med släkt, vänner och uppväxtmiljö och blivit rotlös. Det har inte varit lika lätt att känna sig själv som en naturlig del i ett större sammanhang då den egna identiteten har fått sig svåra törnar. Den här situationen har kanske drabbat de uppväxande barnen i ännu högre grad än de vuxna.

Ett fungerande grannskap är oftast en förutsättning för att människors behov av gemenskap, skapande aktivitet, social förankring och identitet ska tillgodoses. Samhället måste utformas så att föräldrarna får mera tid att umgås med sina barn.

Föräldrar måste få vara delaktiga i omsorgen om barnen och inte tvingas släppa huvudansvaret för dessa. Föräldrar kan inte ersättas av samhällets institutioner. De skall också ha möjlighet att välja tillsynsform för sina barn.

Statens stöd till barnomsorg bör vara så konstruerat att kvalitetshöjande åtgärder och ett rikare utbud av alternativa barnomsorgsformer stimuleras. Kommunen bör stödja föräldrar som vill starta kooperativa daghem eller trefamiljssystem. Rekrytering av män – gärna med egna barn – till dagbarnvårdare bör stimuleras. Alla hemmaföräldrar och dagbarnvårdare skall ha tillgång till öppen förskola. Stöd ska utgå till föräldrar som vill starta och driva öppna förskolor och fritidhem.

De resurssvaga familjerna måste ges ytterligare stöd, för att undvika omhändertagande av barn. Resurserna ska bli utgöras av kvalificerat familje- och nätverksarbete. Socialtjänsten har ansvaret för att familjen får dessa resurser.

Föräldraförsäkring

Föräldraförsäkringen föreslås byggas ut till att omfatta 24 månader med ersättning som motsvarar föräldrarnas sjukpenning. Utbyggnaden skall ske i etapper och vara helt genomförd den 1 juli 1991. I den första etappen, som genomförs den 1 juli 1989, byggs försäkringen ut med ytterligare fem månaders ersättning på sjukpenningnivå och sju månader på garantinivå till

totalt 14 månader på sjukpenningnivå och 10 månader på garantinivå. Den 1 juli 1990 resp. 1991 byts vardera fem månader på garantinivå ut mot fem månader på sjukpenningnivå.

Ersättningen ska kunna tas ut i form av hel, halv eller fjärdedels föräldrapenning under en längre tid.

Fördelning mellan föräldrarna

Enligt de senaste tillgängliga uppgifterna om pappornas uttag av föräldrapenning tog år 1987 29 % av papporna i familjer med gifta förvärvsarbetande föräldrar ut föräldrapenning under barnens två första levnadsår. Miljöpartiet anser att det, både för barnens och för pappornas skull, är ytterst angeläget att möjligheten att vara hemma en tid hos barnen när de är små utnyttjas av *alla* pappor. Därför bör en del av föräldrapenningen kvoterats. Från den 1 juli 1989 skall således gälla att minst två månader av den del av försäkringen som ersätts på sjukpenningnivå tas ut av vardera föräldern, från 1 juli 1990 minst fyra och från 1 juli 1991 minst sex månader.

Rätt till ledighet

Samtidigt som föräldraförsäkringen byggs ut enligt vårt förslag måste rätten till föräldraledighet utökas i motsvarande grad.

Miljöpartiet vill emellertid gå ett steg längre och föreslår att *alla* arbetstagare skall ha rätt att sänka sin arbetstid, med motsvarande löneavdrag, till 20 eller 30 timmar per vecka. Förslag härom lägger vi i en annan motion.

Konsekvenser

Även om vårt förslag till en utbyggd föräldraförsäkring till 24 månader kan bli dyrt i bruttokostnad uppvägs detta till en del av ett minskat resursbehov på andra områden, framför allt inom den kommunala barnomsorgen. Det är inte orealistiskt att räkna med att knappt hälften av bruttokostnaden för utökningen kan kompenseras på detta sätt.

Rätt för dagbarnvårdare att räkna in egna barn i tjänsten

Kvalité inom barnomsorg är viktig. Detta skall gälla alla barnomsorgsformer, även familjedaghem. Dagbarnvårdarna är en viktig yrkeskår som bör behandlas lika som alla andra, med rätt att få kommunal barnomsorg för sina egna barn. I dag utgår inte statligt bidrag till dessa barn. Miljöpartiet kräver därför att dagbarnvårdarna och deras barn behandlas som alla andra yrkesarbetande.

Rätt att bli kommunal dagbarnvårdare åt eget barn

De föräldrar som väljer att vara hemma medan barnen är små får idag en mycket liten del av samhällets stöd till den kommunala barnomsorgen. Miljöpartiet anser att detta är en stor orättvisa och kräver att förälder ska ha rätt att bli kommunal dagbarnvårdare även åt eget barn. Detta skall gälla

både dem som idag är barnvårdare åt andras barn – de skall få räkna in även de egna barnen i underlaget för tjänsten – och övriga föräldrar som föredrar att vara hemma hos barnen medan de är små. Principen skall vara att förälder som anställs som kommunal dagbarnvårdare åt eget barn skall ges samma villkor som en "vanlig" dagbarnvårdare i familjedaghem: samma grundlön, kostnadsersättning, sociala förmåner, inkl ATP, utbildning, etc. Dagbarnvårdare åt eget barn skall, precis som föräldrar som har vanlig familjedaghemsp plats, betala daghemsavgift.

Endast en förälder i varje familj skall samtidigt kunna vara anställd som dagbarnvårdare åt eget barn.

Bastillägg

Miljöpartiet de gröna föreslår att ett bastillägg ersätter nuvarande bostadsbidrag för barnfamiljer. Tanken är att öka valfriheten för människor att bosätta sig var de vill. I glesbygd kan bostadskostnaden vara liten men å andra sidan kan transportbehovet vara betydligt större än i storstad.

Alla som nu får bostadsbidrag och även vissa andra barnfamiljer kommer att få ökat ekonomiskt stöd med vårt bastillägg. För dem som redan nu får högsta möjliga bostadsbidrag blir ökningen liten.

Bostadskostnaderna är mycket höga. Idag vet byggföretagen att de inte behöver dämpa kostnadsökningarna – samhället betalar en stor del av ökningen. När bostadsbidraget ersatts med bastillägg ökar människors valfrihet att själva avgöra vad pengarna ska användas till. Detta bör rimligen leda till en press nedåt på bygg- och boendekostnader.

Bastillägget per månad beräknas enligt formeln:

Bastillägg = 2 100 + 480 x antal barn (max 3) – (0,20 x hushållets månadsinkomst)

Begränsningen till 3 barn i formeln är samma som för nuvarande bostadsbidrag. De som har fler barn har i stället kompensrats genom en extra höjning av flerbarnstillägget i barnbidraget.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att föräldraförsäkringen till den 1 juli 1991 förlängs till 24 månader på sätt som finns angivet i motionen,
2. att riksdagen i en första etapp beslutar att från den 1 juli 1989 förlänga föräldraförsäkringen till 14 månader med ersättning på sjukpenningnivå och 10 månader på garantinivå,
3. att riksdagen beslutar att rätten till ersättning fördelas mellan föräldrarna så att vardera föräldern från 1 juli 1989 måste ta ut minst två månader, från 1 juli 1990 minst fyra och från 1 juli 1991 minst sex månader av ersättningen på sjukpenningnivå, dock på sådant sätt att ensamförälder skall ha rätt att ta ut hela ersättningen,
[att riksdagen beslutar att kommunala dagbarnvårdare skall få räkna in även egna barn i underlaget för tjänsten på samma villkor som för andras barn.¹⁾

[att riksdagen beslutar att även andra hemmavarande föräldrar ska ha rätt att bli kommunal dagbarnvårdare åt eget barn på samma villkor som annan kommunal dagbarnvårdare,^{1]}

Mot. 1988/89
Sf251

[att riksdagen beslutar ersätta nuvarande bostadsbidrag för barnfamiljer med ett bastillägg enligt vad som anförts i motionen.^{2]}

Stockholm den 17 januari 1989

Claes Roxbergh (mp)

Inger Schörling (mp)

Anita Stenberg (mp)

Eva Goës (mp)

Marianne Samuelsson (mp)

Ragnhild Pohanka (mp)

¹1988/89:So 611

²1988/89:Bo 213